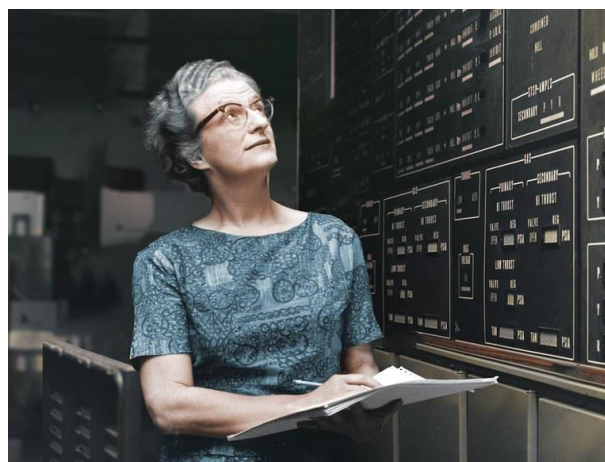

Nancy Roman, la “mare del Hubble” (1925-2018, Estats Units)

El 13 de gener de 1994, la NASA va mostrar al món les primeres imatges procedents del telescopi espacial Hubble (HST) després de la correcció òptica realitzada en la primera missió de manteniment. L'espectacularitat d'aquelles imatges i la seva qualitat han facilitat que l'astrofísica hagi fet un gran salt endavant alhora que ha fascinat milions de persones que altrament potser no haurien mostrat interès per l'Astronomia. Una de les persones decisives en el projecte del HST des del seu començament va ser Nancy Grace Roman, coneguda com “la mare del Hubble”.

Va néixer el 16 de maig de 1925 a Nashville, però la seva família va canviar sovint de residència atesa l'ocupació del seu pare Irwin que era geofísic. Des dels onze anys va mostrar interès per l'astronomia, formant un grup local d'aficionades. Malgrat que el seu entorn docent va voler orientar-la a les lletres, va estudiar astronomia, es va llicenciar a Pensilvània el 1946 i es va doctorar a la Universitat de Chicago el 1949.

Va treballar uns anys a l'observatori Yerkes de la Universitat de Chicago, on va descobrir un canvi en l'espectre d'emissió de l'estrella binària variable AG Draconis. Roman diria que havia estat un descobriment afortunat, però li va valer una certa posició com a investigadora. Malgrat això va acabar abandonant la investigació per la manca de programes estables per a dones.

Va ingressar a la NASA en 1959, un any després de la seva fundació. Va esdevenir la primera dona en arribar a una posició executiva. La seva tasca inicial era recollir arreu dels Estats Units informació sobre l'interès dels astrònoms i allò que esperaven que la NASA pogués fer en observació astronòmica. Va dirigir alguns programes de l'agència, pels que cercava finançament i coordinava la tasca científica. La seva principal àrea d'activitat va ser l'observació des de l'espai fora de l'atmosfera terrestre, i així va prendre part en diversos observatoris orbitals, en la banda dels raigs X i ultraviolats.

El projecte de la seva vida va ser el de posar un gran telescopi òptic en òrbita. Aquest havia estat durant dècades una aspiració de l'astronomia, mai concretada fins que Nancy Roman, després de grans i continuats esforços de pedagogia, va acabar aconseguint que el Congrés dels Estats Units n'aprovés el finançament. Va formar un comitè amb astrònoms i enginyers per dissenyar com havia de ser el telescopi i en tot moment va estar present en el projecte. No cal repetir la transcendència del HST per l'avenç de l'astronomia i la cosmologia en les tres darreres dècades. Ha esdevingut l'instrument científic més popular de la història.

Nancy Roman, una dona científica i tècnica de gran rellevància per la seva tenacitat i capacitat de comunicació, va morir als 93 anys el 2018, després d'una llarga malaltia.